

LAMPA (120) *sb f*

lamp- (w tym 2 r. błędne znakowanie); końcowe a jasne. ◊ *W G pl wahania*.

sg *N* lampa (22). ◊ *G* lampy (7). ◊ *A* lampę (8). ◊ *I* lampą (7). ◊ *L* lampie (4). ◊ *pl N* lampy (19).
◊ *G* lâmp (9), lamp (8); lâmp *RejAp* (4), *WujNT* (2); lamp *Leop*, *BudBib*; lâmp : lamp *KrowObr* (2:4),
BielKron (1:2). ◊ *A* lampy (25). ◊ *I* lampami (10). ◊ *du A* (cum nm) lampie (1) *ReszList* 180.

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Naczynie służące do oświetlania przez spalanie w nim oliwy lub innego tłuszczu albo umieszczenie świecy; lychnus (*pensilis*) *Murm*, *Mymer*¹, *BartBydż*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; lucerna *PolAnt*, *Mącz*, *Calep*, *Vulg*, *Cn*; lampas *Vulg*, *Calep*, *Cn*; candela, mergulus *Mącz*; lumen, lychnuchus, nocticula, trulla ferrea *Cn* (118) : *Murm* 126; *Mymer*¹ 7v; *BartBydż* 82; *FalZioł* IV 24a, 38c; Wiem że w łtarym zakonie z rozkazania Bożego/ były Lámpy w kościele Sálomonowym zawięzzone *KrowObr* 90v, 90, 90v [7 r.], 91, *Rrv*, *Tt3*; *RejWiz* 119v; *Leop Ex* 25/37; ku temu Lichtarz złoty y z lámpámi iego/ áby gorzáły ná káždy wieczor *BibRadz* 2.*Par* 13/11, *Ex* 15/14, *Luc* 8 arg, *Hebr* 9/2; Ná wirzchu będą siedm lamp iáko kufliki álbo kubki/ w ktore będą świece łtawiác. *BielKron* 33; Pięc łet lâmp do tego czáfu w nim [kościel Salomonowym] gore zápalonych. *BielKron* 265, 33v [2 r.], 35v, 50, 164 [2 r.], 359, 373, 456v; Mergulus, Lámpá Naczynie w którym knot gore. *Mącz* 218d; *RejAp* 90v; *RejPos* [340] [3 r.], [340]v [2 r.]; *BudBib Ex* 30/7, 8, 37/23, *Num* 4/9; *KarnNap* E4; Polymyxos, Lucerna quae multos habet canaliculos, et in his funiculos, illustrandis conviviis accommodata – lámpa maiączna wiele knotow do zapálenia. *Calep* 819a, 579b; *LatHar* 456; Tedy włtály one włzytkie pány: y ochędożyły kágáńce [errata zmienia: lámpy] łwoie. *WujNT Matth* 25/7; A było wiele lamp ná oney łali/ gđziełmy byli zgromádeni. *WujNT Act* 20/8, *Matth* 25/1, 3, 4, 8, s. 108 [2 r.], *Apoc* 18/23.

W połączeniach szeregowych (4): A iż ielzcze do Ognia/ do Swiec/ y do tych Lámp Antykryłtowi Dymu niedořtawáło/ ktorym się teř Zydowie y Pogáni kurzyli/ kiedy się do Bořnic łwoich łchodzili. *KrowObr* 91, 80v, 241; *Mącz* 201b.

W porównaniach (6): A ták duřzá ielř to duch od Bogá nádány/ Iáko ogyeń do lampy gdy będzie przydány. *RejWiz* 119v, 119v marg, Cc5; Pozor ich [czterech zwierzęł] iáko węgle rořpalone albo lámpy gorájące *BielKron* 95v; áby włzytki łpráwy twoie [...] závády były gorájące/ iáko zápalone lámpy/ w nędnym łercu twoim *RejPos* 210v, 3.

Wyrażenia: »gorájaca, zapalona lampa« [szyk 3:2] (3:2): łwiece martwe w ręce práwe dawacie [przy chrzcie]: Thy łłowá mowiac do dziecięciá. Weźmi Lámpę gorájącą/ y nienágánioną *KrowObr* 83; *BielKron* 95v; *RejAp* 138, 158; *RejPos* 210v.

»lampa wisząca, zawieszista« [szyk 1:1] (1:1): Pensilis lychnus, Wifząca lámpá. *Mącz* 288a, 201d.

Szeregi: »lampa albo kaganiec« [szyk 1:1] (2): *Mącz* 52d; Ellychnium, Dicitur funiculus ille papyraecus, seu sparteus, canabinusve aut stupeus in lychno, qui oleo affuso lumen praebet – Knot w kágáńcu, albo wlampie. *Calep* 356b. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»pochodnia albo lampa« (1): y dał im trąby w práwe ręce/ á w lewe pochodnie albo lámpy w łagiewkach próżnych *BielKron* 50. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»świeca (a. świeczka), (i) lampa« [szyk 4:2] (6): wy ząfię báránka fwego/ zá bogá chwalićie/ świece y lámpy przednim palićie/ y przednim vftáwicznie klękaćie. *KrowObr* 183v, 116v; *Mqcz* 101d, 201d; *Calep* 621a, 622a. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.].

»lampa a (albo) świecznik« (2): *Mqcz* 309a; ácz w nim [kościele Salomona] były lámpy á świeczniki/ ktore iuż w nim vftáwicznie ftały. *RejPos* 349.

W przen (28) : *Leop* *2v; Tyś rofpałił lámpę moię [tu illuminas lucernam meam *Vulg Ps* 17/29]/ tyś mé cięmności Roświecił/ mój Boże/ ogniem fwoięy świaćności. *KochPs* 24; Ty niepoścignioného fłońcá lámpę wdzięczną Prowadziłz do zachodu *KochPs* 155; *SzarzRyt* A2v.

a) *W aluzji do przypowieści o pięciu pannach mądrych [Matth 25] (19)* : *RejKup* t3; *RejPos* 341v [4 r.]; Co od Antykrytá ząwždy vćiekáią/ lámpy y z oleiem fzczyrey prawdy máią. *ArtKanc* O16v; A iż nie ieft dofyć mieć lámpy bez świaćlá/ to ieft wiarę bez miłości y vczynek dobrych. *WujNT* 108.

Wyrażenia: »lampa wiary« (4): á chodzą ząwždy z zápalonemi lámpámi cnotliwey wiary á ftałości fwoięy/ á dobrych vczynek fwoich/ á ząwždy gotowi fá/ kiedy ich kolwiek Pan ich á oblubyenec ich ząwoła *RejPos* 6v, 147; *LatHar* 396, 643.

»zapalona, gorąca i świecąca lampa« [szyk 7:1] (7:1): áby miał zápaloná lámpę fwoię/ to ieft/ obiáśnioná dużyczkę fwoię zupełną wiarą á nádzyeią o Pánu fwoim *RejPos* 342, 6v, 147, 181v, 341v [2 r.]; *RejZwierc* 170v; Lámpy goráiące y świeçące/ fáć vczynki dobre/ á zwáfzczá miłosierne/ y obcowanie pobożne/ ktore świeći przed ludzmi. *WujNT* 108.

Szereg: »lampa a pochodnia« (2): S tąż lámpá á s tą pochodniá ząwždy mocnie ftoy/ á czekay ząwołania fwego/ gdy cie Pan twoy będye powołać raczył *RejPos* 341v, 341v.

b) *W wizji św. Jana w Apokalipsie na oznaczenie duchów; lampas Vulg* (3) :

Wyrażenie: »lampa pałająca, gorąca« (3:1): *RejAp* 48v, 49 [2 r.]; A z ftolice wychodziły fłfkáwice/ y głófy/ y gromy: á siedm lamp goráiących [lampades ardentes] (marg) ognińtych. G. (-) przed ftolicą/ ktorzy fá siedm Duchow Bożych. *WujNT Apoc* 4/5.

c) *W odniesieniu do ciała ludzkiego* (1) : Takież thá brudna lámpá człowieká márnego/ Pyęknie ieft ozdobyona od Bogá zwirzchniego/ Tym ogniem á tym światłem od niego nádánym *RejWiz* 119v.

Przen (6) :

a) *O Matce Boskiej* (1) : [Matkę Boską] infzy [doktorowie święci nazywają] lámpá nigdy niegáfnącą/ iáko Dámáfcenus *Serm. de dormit. Mar.* drugi Mátká miłosierdzia/ iáko S. Bernárd *LatHar* 478.

b) *O Chrystusie* (4) : thá Lámpá wietzna Kryftus Syn Boży/ w fercách náłzych/ przes powiedanie Ewánieliey Świętey vftáwicznie wednie y wnocy fwieći y gore. *KrowObr* 90v, 90v, 91.

Wyrażenie: »lampa gorąca« (1): á iż iefztze otzekawáli Páná Iezu Krzftá [!] wietzney świaćności/ oney Lámpy goráiącey/ kthora nie miała nigdy zgáfnąć/ ále przyść gorzeć vftáwicznie y wśyftek świat oświećić. *KrowObr* 90v.

Szereg: »światłość, lampa gorąca« (1): *KrowObr* 90v cf *Wyrażenie*.

c) *O św. Piotrze i Pawle* (1) : to Miáło [Rzym] zacnościá fwą/ wśyfťkie infze Miáťá przechodzi/ á iákoby iákie ciáło/ ták ono ma dwie wielkie iáfne/ iákoby oczy/ tych to dwu świętych zacnych Apoštołow ciáłá/ dla czego áni lámo niebo ták nie będyć świećilo/ kiedy fwe promienie rofpuści/

iáko Miáľto Rzymľkie dwie te lámpie z fiebie wypuľzczáiac/ z Rzymu będzie przed obliczność Bożą porwany Páweľ S./ z Rzymu Piotr święty. *ReszList* 180.

2. *Prawdopodobnie jako przekład lat. „lampas” na oznaczenie błysku błyskawicy (2) : BibRadz Iob 41/10; Zás wzyľtek lud widzieli gromy y blyľkáwice [lampades] (marg) 5 Moi. 18: Wľafnie/ gľofy y lampy. (-)/ y gľos trábnny/ y gorę kurzącą ľię BudBib Ex 20/18.*

Synonimy: 1. kaganiec, laterna.

Cf LAMPASZ

ZZie